

Nr 92.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändring i villkoren för vissa tomtupplåtelser i staden Kiruna; givna Stockholms slott den 2 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås vissa ändringar i de hittills gällande villkoren för upplåtelser av kronan tillhörig tomtmark i Kiruna stad. Ändringarnas huvudsakliga syfte är att göra det möjligt för köpare av dylik tomtmark att få lagfart på inköpt tomt innan tomten blivit bebyggd.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anför.

Den 26 maj 1899 medgav Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens beslut (prop. nr 85; r. skr. nr 136), att vissa områden av den mark, som vid avvittningen i Jukkasjärvi socken avsatts till kronopark, skulle få avskiljas från kronans mark för att upplåtas såsom tomter åt enskilda med äganderätt för bebyggande. Förslag till köpeskillning för de särskilda tomterna skulle uppgöras av vederbörande revirförvaltare och en av länsstyrelsen i Norrbottens län utsedd person.

Särskilt värde borde därvid åsättas den skog som funnes på tomten och särskilt värde själva jorden. Länsstyrelsen skulle därefter få upplåta tomten för ett pris, som motsvarade minst den föreslagna köpeskillingen, till den som anmälde sig hos länsstyrelsen och därvid erlade ett belopp motsvarande skogsvärdet jämte en femtedel av köpeskillingen för jorden. Den åt vilken tomt upplåts skulle vara skyldig att enligt av länsstyrelsen meddelade föreskrifter inom två år från upplåtelsen ha å tomten påbörjat samt att inom ytterligare tre år ha fullbordat boningshus, salubod eller annan därmed jämförlig byggnad. Försummades detta, skulle tomtinnehavaren vara förlustig sin rätt till tomten och den därför erlagda andelen av köpeskillingen. Hade tomtinnehavaren inom den förelagda tiden av fem år fullgjort vad som ålegat honom i fråga om tomtens bebyggande, skulle han vid samma äventyr som nyss sagts vara skyldig att sist vid utgången av femårstiden erlægga återstoden av köpeskillingen. Sedan byggnadsskyldigheten blivit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, skulle länsstyrelsen utfärda köpebrev å tomten för tomtinnehavaren.

Befogenheten att upplåta tomter från den ifrågavarande kronomarken överflyttades den 9 april 1913, med vederbörligt bemyndigande, av länsstyrelsen till municipalstyrelsen i Kiruna municipalsamhälle. Efter tillkomsten av Kiruna stad den 1 januari 1948 har länsstyrelsen den 4 maj 1948 uppdragit åt drätselkammaren i staden att övertaga nämnda befogenhet. Drätselkammaren har ålagts att före den 15 januari varje år till länsstyrelsen inkomma med redogörelse över de under nästföregående år verkställda tomtförsäljningarna och influtna köpeskillningarna.

De köpeskillingsmedel, som inflyta vid tomtförsäljningarna, skola ingå till statsverket för att användas till inköp för kronans räkning av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

I skrivelse den 6 april 1950 har *drätselkammaren i Kiruna* hemställt om sådan ändring av de i Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1899 meddelade villkoren för tomtförsäljningarna att köpebrev för tomt skulle kunna utfärdas sedan köpeskillingen erlagts, oavsett om tomten bebyggts eller icke.

Till stöd för sin hemställan anför *drätselkammaren*, att tomtköpare enligt gällande bestämmelser icke kan få lagfart på den tomt han förvärvat, ehuru han till fullo erlagt den föreskrivna köpeskillingen. Flertalet tomtköpare behöva emellertid lån för att kunna uppföra sina byggnader. Långivare fordrar i allmänhet säkerhet i form av inteckning i fastigheten. Innan inteckning kan beviljas, måste tomtköparen ha lagfart å sin fastighet.

Den närmare innebörden av den ändring i bestämmelserna, som åsyftas med *drätselkammarens* skrivelse, framgår av ett förslag till formulär för köpebrev, som bilagts ansökningen. Enligt formuläret skulle hela köpeskillingen för tomten erläggas kontant vid köpeavtalets ingående. Nuvarande bestämmelser om byggnadsskyldigheten och äventyret vid försummelse i dess fullgörande skulle utbytas mot ett köpevillkor av följande lydelse.

Det åligger köparen att under iakttagande av de föreskrifter i avseende å tomtens bebyggande, vilka äro eller kunna varda i laga ordning bestämda, hava å tomtens inom två år efter köpebrevets utfärdande påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus eller annan för tomtens avsedd byggnad, vid äventyr, om det försummas, att samhället äger återköpa tomtens på de i lagen om återköpsrätt till fast egendom stadgade villkor; och medger köparen till säkerhet för återköpsrättens bestånd att inteckning utan hans vidare hörande får meddelas i den försålda fastigheten samtidigt som lagfart sökes å fånget.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i yttrande den 18 april 1950 tillstyrkt *drätselkammarens* hemställan.

Kammarkollegiet har i utlåtande den 8 februari 1951 anfört bland annat följande.

De villkor för försäljning av här avsedda tomter, som fastställdes av statsmakterna 1899, ha haft sin motsvarighet i de villkor, som bestämdes av statsmakterna samma år för försäljning av vissa tomter å kronomark i Malmberget och 1902 för försäljning av vissa tomter å sådan mark vid Koskullskulle gruva. Beträffande villkoren för tomtförsäljningarna å sistnämnda båda orter har tidigare framträtt behov av ändring i den riktning, som avses med den nu föreliggande framställningen. Statsmakterna ha med anledning därav 1943 fattat beslut om vissa ändringar i försäljningsvillkoren beträffande tomter i Malmberget och Koskullskulle (prop. nr 328; r.skr. nr 495). I berörda ärende avgav kammarkollegiet utlåtande den 31 maj 1943. Därin framhölls bland annat, att äventyret att tomtinnehavare skulle vara förlustig sin rätt till tomtens, om denna ej bebyggdes på angivet sätt och inom angiven tid och om den resterande köpeskillingen ej erlades vid angiven tidpunkt, utgjorde ett resolutivt villkor. Så länge detta villkor ej uppfyllts kunde lagfart å tomtens ej erhållas.

Vad först beträffar köpelikviden synes man i nu förevarande framställ-

ning ha förutsatt, att köpeskillingen skulle erläggas i sin helhet vid köpeavtalets ingående. Priserna å ifrågavarande tomter i Kiruna synas också att döma av utredningen i ärendet vara låga. Två av de senaste tomtförsäljningarna skedde mot köpeskillingar å 268 kronor och 150 kronor. Något behov av fortsatta regler om avbetalning av köpeskillning torde därför ej vara för handen. Vad angår villkoret om tomtens bebyggande torde nödig garanti härför kunna vinnas genom en bestämmelse om återköpsrätt. Statsmakternas beslut år 1943 beträffande tomterna i MalMBERGET och Koskullskulle innebar, att återköpsrätt förbehölls kronan. Vad Kiruna stad beträffar torde kronan knappast ha något intresse av att själv återköpa tomter, som köparna icke bebyggt på angivet sätt eller inom angiven tid. Det torde vara lämpligare att återköpsrätten, såsom synes vara förutsatt i drätselkammarens skrivelse, får utövas av staden.

På grund av det anförda tillstyrker jämväl kammarkollegiet drätselkammarens hemställan.

Departementschefen.

Syftet med de villkor för upplåtelser av tomter från ifrågavarande kronomark, som uppställdes år 1899, lärer ha varit att trygga att tomterna blevo bebyggda i enlighet med givna föreskrifter. Detta syfte synes numera kunna uppnås på ett ändamålsenligare sätt genom att förbehåll göres om återköpsrätt. Någon anledning för kronan att motsätta sig att återköpsrätten, såsom drätselkammaren synes avse, må efter tomtens försäljning och redovisning övergå från kronan till Kiruna stad och utövas av denna, torde icke föreligga. Ej heller synes något vara att erinra mot att hela köpeskillingen för försåld tomt skall erläggas kontant. Enligt min mening föreligger alltså icke hinder, att de nuvarande villkoren för försäljning av ifrågavarande tomtmark ersättas med dem som föreslagits i drätselkammarens ansökan. Riksdagens medgivande till åtgärden bör emellertid inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att nyss angivna, för upplåtelse av vissa tomter inom Kiruna stad gällande villkor må ersättas med bestämmelser av huvudsakligen det innehåll, som drätselkammaren i Kiruna stad föreslagit i förevarande ansökan.

Vad departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

G. Lüzell.